

De leden van de Gemeenteraad
Postbus 1
2650 AA BERKEL EN RODENRIJS

Van	College van B&W
Onderwerp	Besprekstuk over begrotingsvarianten richting Perspectiefnota 2026
Datum	15 april 2025
Ons kenmerk	U25.01868

Geachte raadsleden,

Het begrotingsjaar 2026 is voor Lansingerland, net als veel andere gemeenten in Nederland, een uitdagend begrotingsjaar. De door het Rijk aangebrachte veranderingen in de systematiek en grootte van het gemeentefonds brengen voor onze gemeente al meerdere jaren een negatieve financiële impact met zich mee. Uw raad en het college hebben bij de behandeling van Begroting 2025-2028 samen geconstateerd dat een andere gezamenlijke aanpak wenselijk is voor de aankomende Begroting 2026-2029.

In het begrotingstraject 2025 hebben adviseurs van de raad en het college, zoals accountant BDO en Cebeon, aangegeven dat het startpunt voor een begrotingsdiscussie bij de inhoud hoort te liggen. In het Plan van Aanpak Begroting 2026-2029 dat het college eind 2024 met u heeft besproken, is dit advies ter harte genomen. De afgelopen maanden bent u regelmatig geïnformeerd over de uitvoering van de aanpak en is deze verder verfijnd. Het inhoudelijke gesprek gaat over het wegen en prioriteren van ambities, die vastgelegd zijn in de Samenlevingsvisie en Omgevingsvisie. Echter, door het veranderde financiële beeld kunnen de komende jaren niet alle vastgestelde ambities waargemaakt worden en zijn er ingrijpende keuzes nodig.

Begrotingsvarianten

De aan u gepresenteerde begrotingsvarianten (T25.02496, zie bijlage) zijn hoofdrichtingen bedoeld voor het politieke gesprek over de inhoudelijke richting van de begroting. Andere prioriteringen en weging van ambities zijn mogelijk. Op 7 mei verneemt het college van de raad welke begrotingsvariant de voorkeur van de raad heeft als uitgangspunt om uit te werken in de Perspectiefnota 2026 richting Begroting 2026-2029. In deze brief deelt het college daarom een voorstel voor een voorkeursvariant.

De vragen voor dit bespreekstuk voor 7 mei zijn daarmee als volgt:

1. Bent u het eens met de door het college voorgestelde voorkeursvariant?
2. Indien u het niet eens bent met de voorkeursvariant van het college, welke variant heeft dan uw voorkeur?
3. Welke punten wilt u meegeven aan het college bij het uitwerken van de voorkeur in de Perspectiefnota 2026?

Voorkeursvariant: we investeren in een gezonde en leefbare samenleving met een solide sociale basis

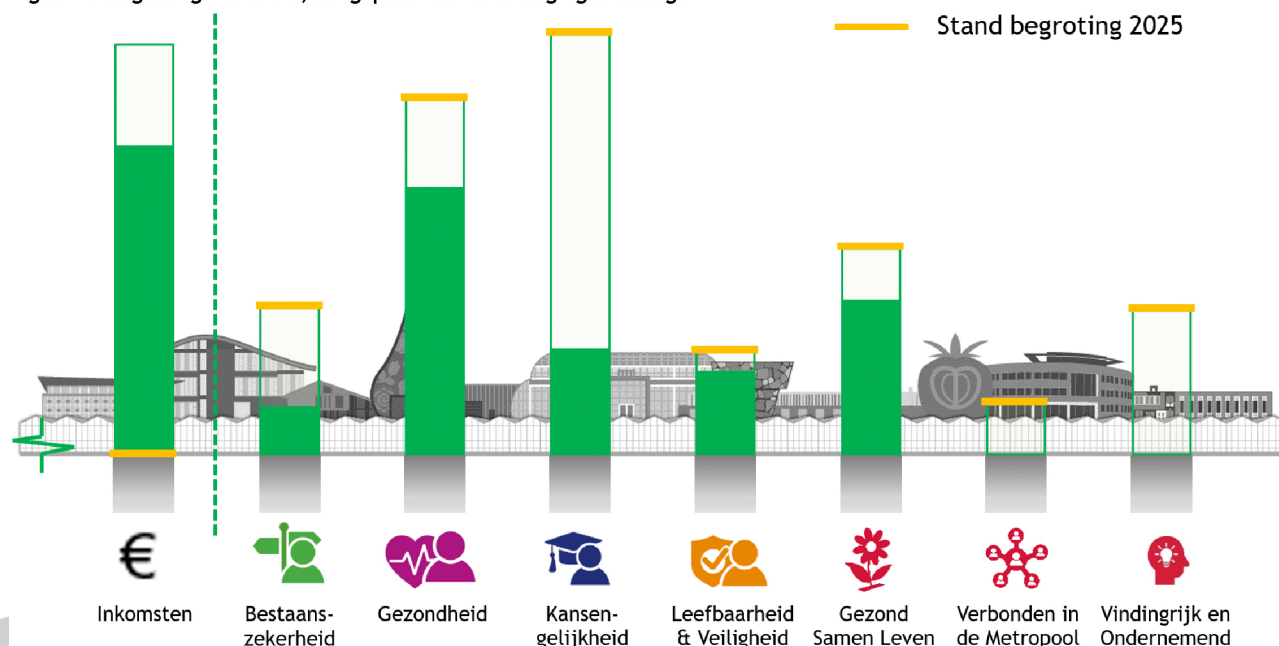
Het college heeft voor de raad een voorkeur voor een van de gepresenteerde begrotingsvarianten geformuleerd. Zoals gezegd is een variant geen absolute uitkomst, maar helpt het bij het bepalen van de hoofdrichting van de route richting Begroting 2026-2029.

Het college geeft de voorkeur aan een aangepaste Variant C als hoofdrichting voor de Perspectiefnota. De voorkeursvariant van het college wordt hieronder weergegeven (Figuur 1). Het accent ligt bij een gezonde en leefbare samenleving.

Hierbij hanteert het college de volgende overwegingen:

1. We prioriteren onze inzet voor een gezonde samenleving, met inzet op het Samenlevingsvisie-thema Gezondheid en de Omgevingsvisie-pijler Gezond Samen Leven. En we prioriteren het Samenlevingsvisie-thema Leefbaarheid en Veiligheid, omdat we het belangrijk vinden dat we als groeiende gemeente inzetten op de sociale cohesie in onze bestaande én nieuwe wijken.
2. Naast bovengenoemde prioriteiten benadrukken we het belang van de sociale basis, zoals uw raad heeft vastgelegd in de Samenlevingsvisie. Naast de prioritering van de 'schuiven' Gezondheid, Leefbaarheid en Veiligheid en Gezond Samen Leven ontzien we richting de begroting 2026 zoveel mogelijk de sociale basis. De mate waarin dit mogelijk is, hangt mede af van de financiële opgave en de mate waarin we extra inkomsten kunnen inzetten voor onze ambities.
3. Om een deel van de ambities overeind te houden is het nodig meer inkomsten op te halen, met name uit OZB. De afgelopen jaren hanteerden we samen met uw raad het uitgangspunt dat een hogere OZB het laatste redmiddel is om sluitend te begroten. Het college is van mening dat de gewijzigde financiële omstandigheden in combinatie met de gemeente die we willen zijn, het noodzakelijk maken om dit middel in te zetten.

Figuur 1: Begrotingsvariant C, aangepast naar overwegingen college

Toelichting bij de begrotingsvarianten

De uitgangspunten die zijn gevolgd bij het opstellen van de begrotingsvarianten zijn als volgt:

1. De varianten gaan over de inhoud: het prioriteren van ambities, met een integrale weging over de volle breedte van de gemeentelijke taken.
2. In de varianten worden geen bedragen genoemd. Het is visueel gemaakt wat de orde grootte is van de onderlinge verhouding van de inzet op de ambities door middel van 'schuiven' in een staafdiagram.
3. Het potentieel van extra inkomsten is onderdeel van de varianten. Het gaat daarbij om het verhogen van tarieven en belastingen (met name OZB).
4. Uw raad stuurt op visieniveau. Een variant is ingedeeld naar de leidende thema's en pijlers van de Samenlevingsvisie en Omgevingsvisie waarbij u kunt aangeven welke prioriteit u deze wilt geven.
5. Organisatie volgt inhoud. Impact op de organisatie volgt uit de varianten. Na de keuze voor een variant wordt dit verwerkt in de begroting.

In de staafdiagrammen is het deel van de begroting dat beïnvloedbaar is inzichtelijk gemaakt. Daarbij zijn de volgende punten in acht genomen:

1. Wettelijke taken en zorgplichten kunnen uitgevoerd worden;
2. Het betreft een financieel structureel effect en geen eenmalig (incidenteel) effect;
3. Er is geen sprake van totale afbraak van een systeem - dit gaat over inzet die we niet kunnen afschalen, zonder dat de aanpak fundamenteel wordt aangetast en die niet eenvoudig te herstellen is;
4. Een besparing op korte termijn leidt niet tot evident hogere kosten op lange termijn;
5. Een besparing leidt niet tot hogere kosten op een andere post ('waterbedeffect').

In de varianten is ingezoomd op deze beïnvloedbare top die groen is gekleurd. Daaronder is in het grijs aangegeven dat de staaf nog verder doorloopt. Dat deel is niet beïnvloedbaar of raakt de vijf bovengenoemde punten. In de beleidsplannen Vitaal en waardig ouder worden, Kansrijk opgroeien en Integraal Veiligheidsbeleid, de uitgangspuntennotitie Volwassenen en in de Omgevingsvisie staat in meer detail beschreven waar de thema's en pijlers invloed op hebben. De legenda bij de begrotingsvarianten (T25.02496) is aangescherpt naar aanleiding van de beeldvormende avond van 9 april.

Maatschappelijke dialoog

Omdat begroting 2026 naar verwachting maatschappelijke impact heeft, is het organiseren van een maatschappelijke dialoog onderdeel van het proces richting Begroting 2026. Raad en college zijn daarbij in gesprek met inwoners en organisaties over de financiële afwegingen die kunnen worden gemaakt. In de bijlagen bij deze brief vindt u een verslag van een participatieavond die gehouden is op 27 januari (T25.02880) en het rapport van onderzoeksbureau Ipsos dat een online enquête heeft uitgevoerd onder inwoners van Lansingerland (T25.02871). Hieronder zijn daarvan hoofdpunten benoemd.

Punten uit de participatieavond van 27 januari

1. Algemene bereidheid om financieel bij te dragen om voorzieningen in stand te houden.
2. Ontzie mensen die het niet breed hebben zo veel mogelijk. Daarnaast wordt 'veilig' door veel deelnemers gezien als een bodem.
3. Er zit veel kennis en kracht in de samenleving; laat mensen elkaar helpen en wees flexibel/ duidelijk richting initiatieven. Een kanttekening is dat vrijwilligers binden en behouden in deze tijd uitdagend is voor verenigingen en andere organisaties.
4. Lasten kunnen best omhoog via tarieven of belastingen, maar wel duidelijk maken waar het aan besteed wordt.

Punten uit de online enquête onder inwoners

1. Met 895 respondenten is de respons op de enquête groot genoeg om richting aan te kunnen geven.
2. Respondenten weten dat Lansingerland de afgelopen jaren al heeft moeten bezuinigen en dat het goed is inwoners hierbij te betrekken.
3. Respondenten geven hun prioritering aan.
4. Wees terughoudend met nieuwe investeringen.
5. Respondenten geven aan dat zowel aan de uitgaven- als aan de inkomstenkant oplossingen gezocht moeten worden.

Verdere proces richting Begroting 2026-2029

Het verdere proces voor Begroting 2026-2029 ziet er als volgt uit.

De raad heeft in dit proces expliciete sturingsmomenten die in de figuur in het rood zijn aangegeven:

- 7 mei - Uw raad geeft, aan de hand van een begrotingsvariant, een inhoudelijke hoofdrichting aan het college voor het uitwerken van de Perspectiefnota 2026.
- 3 juli - Uw raad stelt de Perspectiefnota 2026 vast en heeft de mogelijkheid tot amenderen van de Perspectiefnota en daarmee de uitgangspunten en kaders voor de Begroting 2026-2029. In de Perspectiefnota is de door de raad gekozen begrotingsvariant uitgewerkt en wordt een financiële doorkijk gegeven - afhankelijk van de informatie die we ontvangen van het Rijk.
- 6 november - Uw raad stelt Begroting 2026-2029 vast en heeft mogelijkheid tot amenderen van de Begroting 2026-2029. De raad ontvangt hiervoor een overzicht van in de begroting opgenomen maatregelen en mogelijkheden om alternatieve dekking te vinden.

Ter informatie treft u in de bijlage een brief van Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) van de provincie Zuid-Holland over het financieel toezicht op de gemeentefinanciën en het begrotingsproces (I25.05955).

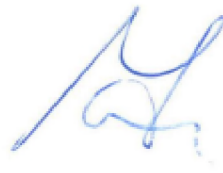
Tot slot

Het college ziet uit naar de bespreking op 7 mei. Samen zetten we dan een volgende stap in het proces richting Begroting 2026-2029. Een proces waarin we een gezamenlijke andere werkwijze hanteren om de financiële uitdaging die op ons afkomt het hoofd te bieden.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Mickel Beckers
Gemeentesecretaris

Jules Bijl
Burgemeester

Bijlagen:

- Begrotingsvarianten richting Perspectiefnota 2026, T25.02496
- Verslag van participatieavond 27 januari, T25.02880
- Rapport van onderzoeksbureau Ipsos over online enquête, T25.02871
- Brief GS provincie Zuid-Holland aan PS over financieel toezicht gemeentefinanciën, I25.05955